

פרס ון ליר לכתיבה מסאית תשפ"ה – 2025

מטרת הפרס

פרס ון ליר לכתיבה מסאית מבקש לעודד כתיבה מסאית יצירתית שפורצת גבולות דיסציפלינריים; כתיבה שבכוחה להצית את הדמיון ולעורר את התודעה, ובתוך כך לשפוך אור על מצבי קיום, על דמויות ועל אפשרויות חיים, ולהציע להם משמעות.

הנושא השנתי

בכל שנה בוחר מכון ון ליר נושא לתחרות הכתיבה המסאית. הנושא שנבחר לשנת תשפ"ה — 2025 הוא **שיבוש**.

נדמה שהמושג **שיבוש** משקף את המכנה המשותף הרחב ביותר בחברה הישראלית על גווניה. השיבוש קנה לו שביטה במרחב הקיום, ובכללו באזורי החשיבה, השיח, הפעולה, הלשון והנפש.

בלוֹז מושג השיבוש, בין שמדובר בשיבושי תנועה ובין שמדובר בשיבוש הסדר הפוליטי, המשפטי, החברתי, הדתי, הלשוני או הנפשי, עומדת הפרעה לאורח החיים הנתפס כסדור על אופניו, ואולי אף מובן מאליו. דא עקא שהמובן לנו מאליו מעיד תכופות דווקא על נקודות העיוורון שלנו, וחתירה תחתיו מבקשת להאיר אותן. החתירה מתנגדת לסדר הנורמטיבי: במאמץ לחשוף את האמת המוכחשת שעליה מתבסס השיבוש, היא רואה בו עצמו שיבוש הדורש תיקון דרך. ממילא, המתח הדיאלקטי בין סדר לבין שיבוש מעיד על כך ששיבוש אינו מושג הנושא מטען חיובי או מטען שלילי כשלעצמו. הוא עלול לשבש את היחס המקובל בין אמת לשקר, ובה בעת לסמן רגע של מעבר מהדחקה לחשיפה, רגע שיש בו כדי לייצר פרדיגמה או תובנה חדשה.

פוטנציאל השבר ופוטנציאל האיחוי של מופעי השיבוש מעסיקים תחומי ידע רבים. כך למשל, התיאוריה הביקורתית רואה במופעי שיבוש פעולה המערערת על מנגנוני משמוע של כוח וידע, ואילו מחקרים במדע המדינה מצביעים על מנגנוני הדמוקרטיה הליברלית כמי שמעידים על גירעון דמוקרטי ומשבשים את רצון הרוב, שיבוש המחייב את שינוי כללי המשחק, ובכללו ערעור הלגיטימציה של המוסדות והפעולות המגולמים במושג "שלטון החוק". סיפורי שיבוש בטקסטים של סוגות מגוונות, כגון הספרות החסידית וסיפורי המקרה הפסיכולוגיים, רואים בשיבוש המנהג או השפה סדק שדרכו חודרים האור וההארה. בספרות היפה, שיבוש הלשון עשוי להיתפס דווקא כ"טעות יפה" (מאיר שלו, "שתיים דובים"; יונה וולך "אתה חברה שלי"), כזו המנכיחה אמת מוסרית ופואטית; ומנגד, בעקבות חנה ארנדט, דווקא השפה התקנית של המוסדות הצבאיים, המשפטיים והבירוקרטיים עלולה להתגלות כשפת שקר המצמיחה ניוון מוסרי עמוק (כך למשל, המשפט "פעולה כירורגית שגרמה לנזק אגבי מצער" פועל למיסוך ההרג כפעולה רפואית מצילת חיים ולהכחשת קטל אזרחים חפים מפשע).

חווית הקיום בעולם משובש מייצרת אפוא שבשבת תודעתית. אי-הנחת של רוח זו מזמינה מחשבה על כיווני הרוח. הזמנה זו שלוחה אליכם.

הפרס

למחברת המסה הזוכה בתחרות יוענק פרס בסך **10,000₪**. המסה הזוכה, ולפי שיקול הדעת של ועדת השיפוט גם מסות אחרות שתצוינה לשבח, תפורסמנה בכתב העת "הזמן הזה".

תקנון התחרות

- לתקנון התחרות היכנסו [לקישור התקנון](#) הכולל מידע ופירוט על הנושאים האלה:
- מאפייני הכתיבה המסאית ואמות המידה להערכתה
 - תנאי הסף להגשת המסה לתחרות
 - הרכב ועדת השיפוט והליך ההערכה והשיפוט
 - אופן הגשת המסה לתחרות

הגשת המסה

כדי להשתתף בתחרות, יש למלא את [טופס הגשת המסה](#) ולצרף אותה על פי הדרישות והתנאים המפורטים בטופס ובתקנון. לכל שאלה נוספת בנושא, ניתן לפנות למייל masot@vanleer.org.il

המועד האחרון
להגשת המסה

חמישי
כ' באב
14.8.25